یادداشت

اقتصادیات تاریخ‌کشی

ادامه از صفحه اول

شواهد دیگری نیز از رفتار قدرتمندان و حاکمان گذشته می‌توان یافت که همه جا تلاش کرده‌اند با تخریب آثار برجای‌مانده از پیشینیان، علاوه بر نشان‌دادن کینه خود درباره دوران خاصی از تاریخ، ارتباط تاریخی اقوام را با گذشته‌شان بریده و مانع درک بهتر تحولات تاریخی و نقش برخی اقوام در گسترش تمدن و فرهنگ بشری بشوند.

تارومار کردن ساکنان متصرفات چینی امپراتوری مغول با وصیت چنگیزخان که خواسته بود اثری از آن قوم بر روی زمین باقی نماند و نیز تخریب گسترده شهرها و بناها در خراسان در دوران هجمه مغول را نیز می‌توان مواردی چشمگیر از تاریخ‌کشی در قرون گذشته دانست؛ هرچند تخریب گسترده در خراسان نتوانست رابطه فرهنگی و تاریخی ایرانیان را با گذشته خود قطع کند؛ اما بی‌تردید صفحاتی از کتاب تاریخ ایران را برای همیشه از دسترس نسل‌های بعدی خارج کرد. تاریخ‌کشی همواره لزوما همراه با خشونت نیست. درواقع هرگونه کوتاهی در نگهداری آثار برجای‌مانده از گذشته یا تشدید جریان گسستگی فرهنگی و تاریخی نسل حاضر با گذشته خود می‌تواند نوعی تاریخ‌کشی بدون چاشنی خشونت تلقی شود. کوتاهی‌هایی که در سال‌های گذشته در شناسایی و نگهداری میراث فرهنگی و تاریخی کشورمان شده و به گونه‌ای منجر به ازدست‌رفتن فرصت‌هایی برای کشف اسرار تاریخی شده است، همه را می‌توان نوع خفیفی از عملیات تاریخ‌کشی دانست. فکرش را بکنید، سال‌ها پیش به دنبال جاری‌شدن سیل در منطقه جیرفت، میدان عظیمی از آثار باستانی متعلق به هزاران سال پیش کشف شد؛ اما تا زمانی که مسئولان مربوط بتوانند تدبیری برای حفاظت از این منطقه بیندیشند و بودجه ناقابلی برای آن تخصیص بدهند، بخش مهمی از این اشیا از سوی قاچاقچیان و با کمک فرغون و کلنگ از زمین بیرون آورده و تخریب شد. در آن دوران فقط کافی بود مسئولان با سرعت تصمیم بگیرند و کاری بکنند؛ اما گویا آنان دغدغه‌های مهم‌تری داشتند. همچنین در سال‌های اخیر بارها و بارها اخبار مربوط به تخریب برخی محوطه‌های باستانی یا غیب‌شدن تپه‌های تاریخی در جریان انجام پروژه‌های عمرانی منتشر شده و ایران‌دوستان را نگران و نگران‌تر کرده است. سال‌ها پیش در جریان اجرای پروژه فاضلاب شهری در خیابان مولوی در جنوب تهران، چند ظرف سفالی و تعدادی استخوان کشف شد که لابد از دید مسئولان پروژه ارزشی نداشت؛ اما سماجت یک جوان دانشجوی کارشناسی ارشد باستان‌شناسی که به طور اتفاقی متوجه قضیه شده بود، موجب شد بررسی بیشتری در منطقه انجام شود که منجر به کشف یک اسکلت انسانی شد. در ادامه بررسی مشخص شد قدمت این اسکلت به بیش از هفت هزار سال می‌رسد. با همین یک مورد کشف اتفاقی، فصل جدیدی از تاریخ زندگی ایرانیان در عهد باستان پیش‌روی‌مان گشوده شد. به‌راستی تاکنون چند مورد از این‌گونه کشفیات انجام شده و با تدبیر داهیانه (!) مدیران پروژه و با هدف جلوگیری از توقف احتمالی پروژه از بین رفته است؟ در طول سال‌های گذشته یکی از بزرگ‌ترین دغدغه‌های ایران‌دوستان علاقه‌مند به تاریخ و فرهنگ ایران، نجات بناهای تاریخی از خطر ساخت‌وسازهای بی‌ضابطه در حریم این ساختمان‌ها بوده است؛ ازجمله می‌توان به تلاش برای تخریب منطقه باستانی تپه قیطریه اشاره کرد که نگرانی‌های جدی عاشقان تاریخ و فرهنگ ایران را برانگیخته است. همچنین چندی پیش یکی از پژوهشگران دلباخته فرهنگ و ادب ایران از بی‌اعتنایی مسئولان به ارزش میراث تاریخی کشور نالید که حتی حاضر به تأمین دو متر طلق هم نیستند تا سنگ‌نوشته گنج‌نامه همدان را از خطر تخریب مصون کنند. برای تاریخ‌کشی لازم نیست داعش مسلط بشود یا چنگیزخان بیاید، وقتی مسئولان امر برای موارد غیرمهم ازجمله کمک به برخی مؤسسات غیردولتی فاقد بازدهی و کارآمدی بودجه‌های نجومی تخصیص می‌دهند؛ ولی حاضر به افزودن بودجه حفظ و مرمت آثار تاریخی نیستند، هم درواقع تاریخ‌کشی اتفاق می‌افتد؛ آن‌هم با دست خودمان. میراث فرهنگی و تاریخی کشورمان علاوه بر اینکه منبعی ارزشمند برای پژوهش و شناخت گذشته‌مان و سرمایه‌ای برای تقویت همبستگی ملی است، می‌تواند با مدیریت صحیح و کارآمد درآمد عظیمی را از محل ترویج گردشگری فرهنگی نصیب کشورمان بکند. این ثروت بزرگ را می‌توان با معدنی ارزشمند مقایسه کرد که باید برای حفاظتش مختصری هزینه کنیم تا بتوانیم سال‌های سال از درآمد هنگفت آن بهره‌مند شویم. به‌راستی کدام پروژه می‌تواند در مقابل این هزینه اندک درآمدی بسیار هنگفت و رونقی ماندگار به اقتصاد کشورمان هدیه بدهد؟ با این حساب آیا بی‌اعتنایی به میراث تاریخی مصداق بارز تاریخ‌کشی؛ آن‌هم به دست خودمان نیست؟

بشر هیچ وقت متمدن نشده است

ادامه از صفحه اول

در زمان صلح و آرامش متمدن‌بودن آسان است؛ اما زمانی که وضعیت بحرانی می‌شود، جنگ، ناآرامی و شورش در داخل کشور شکل می‌گیرد و اعمال زورمندان، نظامیان و شورشیان چندان رؤیت‌پذیر نیست، فرد بر طبق غرایز و شهوات عمل می‌کند و چندان به دیگری توجه ندارد. متمدن‌شدن در انظار دیگران کافی نیست. متمدن‌شدن باید جزئی از شخصیت افراد باشد؛ چه در ملأعام و چه در خفا. باید سازوکارهای کنترل و تنظیم نفس تغییر کند.

منابع در دفتر روزنامه قابل دسترس است.

اما و اگرهای قانون سربازی

براساس آخرین اعلام، «میانگین» دوره خدمت سربازی ۱۴ ماه و امریه همان ۲۴ ماه خواهد بود

شرق: ۳۰ مهر سال گذشته سازمان وظیفه عمومی فراجا در اطلاعیه‌ای از کاهش سه‌ماهه خدمت سربازی خبر داد. در این اطلاعیه گفته شده بود که در راستای اجرای طرح تحول خدمت وظیفه عمومی و به منظور ایجاد عدالت در مدت خدمت دوره ضرورت، متناسب با محل خدمت و نوع مأموریت‌های محوله، با پیشنهاد ستادکل نیروهای مسلح و تصویب فرمانده معظم کل قوا مدت خدمت دوره ضرورت سربازان حین خدمت و مشمولانی که از این پس به خدمت اعزام می‌شوند، سه ماه کاهش یافت. همچنین گفته شده بود تمامی سربازانی که برابر مفاد و شرایط این ابلاغیه به خدمت اعزام و به‌صورت بومی یا غیربومی و با مأموریت‌های مختلف در سازمان‌های نیروهای مسلح به‌کارگیری شده یا از این پس به‌کارگیری می‌شوند، از این کاهش برخوردار می‌شوند. مقرر شده بود مدت زمان خدمت آنها از حداقل ۱۴ ماه و متناسب با محل خدمت و مسافت آن تا محل سکونت و همچنین مأموریت‌های محوله در مناطق عملیاتی یا عادی تا حداکثر ۲۱ ماه محاسبه شود. ملاک بومی یا غیربومی بودن هم بر اساس فاصله محل سکونت تا یگان خدمتی سربازان اعلام شده بود. درصورتی‌که این مسافت کمتر از ۲۰۰ کیلومتر باشد، سرباز بومی و چنانچه این فاصله بیشتر از ۲۰۰ کیلومتر باشد، سرباز غیربومی محسوب خواهد شد.

یک هفته بعد، نمایندگان مجلس با اکثریت آرا مدت خدمت سربازی را میانگین ۱۲ ماه تعیین کرده و مقرر کردند که مشمولان بالای ۳۰ سال با دو فرزند از خدمت سربازی معاف شوند.

طبق بند (ت) ماده ۱۰۲ لایحه برنامه هفتم توسعه، ستادکل نیروهای مسلح مکلف خواهد شد به‌منظور تحکیم دفاع از استقلال، تمامیت ارضی کشور، استفاده از ظرفیت‌های ملی و ایجاد انگیزه لازم برای جوانان در انجام خدمت وظیفه و رشد تعالی و توانمندسازی و افزایش مهارت‌های آنها در طول سال‌های اجرای برنامه هفتم توسعه نسبت به مواردی اقدام کنند؛ یکی از این موارد کاهش خدمت سربازی به میانگین ۱۲ ماه اعلام شده بود. همچنین جایگزینی سایر عضویت‌ها، تعیین تکلیف مشمولان غایب و دانشجویان مشغول به تحصیل در دانشگاه‌های معتبر خارج از کشور که به تأیید وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت و درمان و آموزش پزشکی و شورای عالی آموزش حوزه‌های علمیه می‌رسد. البته این مصوبه هم به سیاق سایر مصوبات نمایندگان درباره لایحه برنامه هفتم توسعه کل کشور برای تبدیل‌شدن به قانون به تأیید شورای نگهبان و ابلاغ از سوی رئیس‌جمهور به دستگاه‌های اجرائی نیاز داشت. سال نو شد و درنهایت ۲۵ فروردین امسال، ابوالفضل ابوترابی، نماینده نجف‌آباد در مجلس خبر داد که قانون کاهش دوره سربازی و تعیین تکلیف مشمولان غایب باید حداکثر تا شهریورماه اجرائی شود. او گفت که آیین‌نامه‌های اجرائی این طرح باید تدوین شود تا در نیمه اول سال جاری اجرائی شود. او در توضیحاتی اعلام کرده بود که ستادکل نیروهای مسلح در طول اجرای برنامه هفتم توسعه، باید نسبت به کاهش خدمت سربازی به میانگین ۱۴ ماه البته با احتساب مدت آموزشی و نیز از طریق جایگزینی با سایر عضویت‌ها و تعیین تکلیف مشمولان غایب، اقدام کنند.

او گفته بود که مدت خدمت سربازی حداکثر ۱۴ ماه است. البته بسته به چهار نوع منطقه آب‌وهوایی متغیر است و در شرایط بد آب‌وهوایی در مناطق مرزی مدت خدمت سربازی به ۹ ماه با آموزشی کاهش یافته است. ابوترابی تأکید کرده بود که آیین‌نامه‌های اجرائی این طرح باید تدوین شود تا در نیمه اول سال جاری اجرائی شود. او همچنین به موضوع مهم دیگری هم اشاره کرده بود: «این مصوبه به تعیین تکلیف مشمولان غایب توسط ستادکل نیروهای مسلح و نیز دانشجویان مشغول به تحصیل در دانشگاه‌های معتبر خارجی، تأکید کرده است. همچنین طبق این مصوبه مشمولان بالای ۳۵ سالِ دارای دو فرزند یا بیشتر، از خدمت وظیفه عمومی معاف می‌شوند».

پاسخ به شبهات

در چند ماه اخیری که بحث قانون سربازی داغ است، ابهامات و شبهات مختلفی نیز از سوی خانواده‌ها و از سوی کاربران در شبکه‌های اجتماعی مطرح شده است. به تازگی ایرنا خبر داده که برخی از خانواده‌ها در تماس با این خبرگزاری گفته‌اند که کسری سه‌ماهه خدمت سربازی برای فرزندانشان اجرائی نمی‌شود. به همین دلیل حسین زاهدی، معاون اجتماعی سازمان وظیفه عمومی فراجا در توضیح این شبهات به ایرنا گفته است: «متأسفانه این برداشت اشتباه ناشی از آگاهی ناکافی نسبت به قوانین است. درصورتی‌که هیچ تفاوتی میان شهرهای مختلف وجود ندارد و فقط موضوع مناطق عملیاتی یا غیرعملیاتی بر کسری خدمت اثرگذار است. طبق قانون خدمت سربازی برای تمامی مشمولان ۲۴ ماه بود که سال گذشته به ۲۱ ماه کاهش یافت. اما نکته‌ای که افراد به‌خصوص والدین مشمولان به آن توجه نمی‌کنند، موضوع بومی و غیربومی بودن سرباز است که عمده اعتراضات در کسری سه ماه خدمت ناشی از همین مسئله است».

او گفته است که طبق قانون سربازی افراد بومی باید ۲۱ ماه خدمت سربازی را بگذرانند و هیچ کسری شامل حال آنان نخواهد شد. اما مدت خدمت سربازی برای افراد غیربومی ۱۸ ماه است که شامل کسانی که در شهر خود یا نزدیکی محل سکونت خدمت می‌کنند، نمی‌شود». موضوع مهم دیگر این قانون، مناطق عملیاتی و درگیر عملیات است که روی مدت خدمت اثرگذار است. او دراین‌باره توضیح داده: «طبق تقسیم‌بندی محل خدمت به مناطق عادی، عملیاتی و عملیاتی درگیر، مدت خدمت نیز متفاوت خواهد بود. برای خدمت در مناطق عملیاتی و عملیاتی درگیر دیگر وضعیت بومی و غیربومی مطرح نیست و میزان خدمت بسته به شرایط منطقه است».

موضوع مهم دیگری که مشمولان خدمت سربازی و خانواده‌های آنها باید در نظر بگیرند، این است که مناطق عملیاتی براساس شرایط هر نهاد نظامی شامل ارتش، سپاه و انتظامی متفاوت است. این تعریف با توجه به نوع خدمت و مأموریتی که در خود آن نهاد تبیین شده، در میزان خدمت سربازی اعمال می‌شود. نکته مهم دیگر این است که تمامی مناطق مرزی مناطق عملیاتی محسوب نمی‌شوند. زاهدی در این زمینه هم توضیحاتی داده است: «برخی مناطق مانند حاشیه دریای خزر برای تمامی نیروها منطقه عملیاتی درگیر محسوب نمی‌شود. با وجود اینکه این مناطق نیز در فضای آبی به عنوان استان مرزی محسوب می‌شوند، اما برای تمامی نیروهای نظامی منطقه عملیاتی تعریف نشده است. فقط ممکن است برخی از رسته‌های نظامی خود را به عنوان محل عملیاتی تعریف کرده باشند».

امریه ثابت است

با وجود بحث‌های بسیار و تبصره‌ها و نکات ریز و درشت درباره مدت خدمت سربازی، امریه همچنان ۲۴ ماه است. رئیس سازمان وظیفه عمومی فراجا دراین‌باره گفته است همه سربازانی که به‌صورت امریه در دستگاه‌های غیرنظامی مشغول به خدمت می‌شوند، همچنان مدت خدمت آنان ۲۴ ماه است. امریه سربازی یکی از روش‌های گذراندن دوره خدمت نظام وظیفه است. در این شیوه شخص به‌جای گذراندن دوره سربازی در یکی از پادگان‌ها، خدمت سربازی خود را در سازمان‌هایی مانند وزارت نیرو، قوه قضائیه، شهرداری یا نهادهایی مانند آستان قدس رضوی می‌گذراند. همچنین امکان گذراندن دوره خدمت به صورت امریه در شرکت‌های دانش‌بنیان نیز وجود دارد. البته سربازی که امریه دریافت می‌کند، ابتدا باید دو ماه دوره آموزشی خود را مانند بقیه بگذراند و سپس دوره امریه خود را که مدت ۲۲ ماه به طول می‌انجامد، در آن اداره یا سازمان مشغول به کار شود.

مشوق‌های سربازی

به تازگی جزئیات مشوق‌های سربازی هم اعلام شده است. به گفته مشاور عالی فرمانده قرارگاه مرکزی مهارت‌آموزی کارکنان وظیفه نیروهای مسلح، این امر به منظور ترویج فرهنگ مهارت‌آموزی و ایجاد انگیزه و تشویق جوانان به مهارت‌آموزی، مشوق‌هایی برای سربازانی که قبل از اعزام به خدمت سربازی مهارت یاد می‌گیرند، در نظر گرفته شده است.

او از ۱۰ مشوق برای سربازان ماهر خبر داده است؛ اعطای یک ماه کسری خدمت، تعیین سازمان محل خدمت، تعویق اعزام به مدت حداکثر شش ماه، انتخاب استان محل خدمت، بخشش اضافه‌خدمت سنواتی سربازان، استفاده از یک ماه مرخصی، اعطای یک درجه بالاتر، استفاده از سرباز ماهر به عنوان کمک‌مربی و مربی در نیروهای مسلح، به‌کارگیری تخصصی در داخل نیروهای مسلح و اولویت برای استخدام در نیروهای مسلح. آن‌طورکه او گفته است، هر فرد حداکثر از یک مشوق می‌تواند استفاده کند و حین ثبت نام بر اساس اولویت‌بندی، می‌توانند تا چهار مشوق را برای خود انتخاب کند؛ «مهارت‌آموزان به چهار گروه دوره‌های کوتاه‌مدت، فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کار و دانش، گروه پزشکی و پیراپزشکی، فارغ‌التحصیلان سایر دانشگاه‌ها تقسیم می‌شوند. دوره‌هایی که در فنی‌وحرفه‌ای، جهاد کشاورزی، جهاد دانشگاهی، فناوری اطلاعات و... سپری می‌شوند، کوتاه‌مدت هستند. این گروه با کسب ۲۴۰ امتیاز می‌توانند از بالاترین مشوق استفاده کنند و اگر فردی امتیاز کمتری کسب کند، از مشوق‌های کمتری بهره‌مند می‌شود». موسی کمالی توضیح داده است که افراد برای ثبت‌نام برای بهره‌مندی از این مشوق‌ها، می‌توانند به سامانه سخا پلیس مراجعه کنند؛ «اعزامی‌های تیرماه به بعد می‌توانند از این مشوق‌ها بهره‌مند شوند و شامل افراد حین خدمت نمی‌شود. افراد حداقل دو ماه قبل از اعزام به خدمت باید نسبت به ثبت‌نام اقدام کنند و از ۱۵ اردیبهشت‌ماه اعزامی‌های تیرماه به بعد می‌توانند اقدام کنند».

خبر

جلوی سقوط آزاد کاهش جمعیت گرفته شد

ایرنا: محمد رئیس‌زاده، رئیس کل سازمان نظام پزشکی کشور گفت: زیربنای اصلی توسعه پایدار و اقتدار هر کشوری تناسب مستقیم با نیروی جوان مولد دارد و به‌طور حتم یکی از مؤلفه‌های تقویت آن جمعیت سالم مولد، عملکرد جامعه عظیم ۷۶ هزار نفری مامایی کشور است. از این منظر جامعه مامایی ارزش بالایی دارد و باید برای تحقق آینده کشور برای جامعه مامایی سرمایه‌گذاری‌های کلان در بعد علمی و کارکردی انجام شود. وی اظهار کرد: این سرمایه‌گذاری‌های کلان لازمه توسعه و تعالی و جوانی جمعیت است؛ اگر ما می‌خواهیم از این سیاه‌چاله جمعیتی بیرون بیاییم و از آن پنجره طلایی جمعیت استفاده کنیم، حتما باید قدر جامعه مامایی را بدانیم. رئیس‌زاده با اعلام اینکه در سال‌های ۹۲ تا ۱۴۰۰ یک شیب وحشتناک رو به نزول جمعیتی را در کشور داشتیم، افزود: در سال ۹۸ نسبت به سال ۹۷ برابر ۱۲.۴ درصد کاهش موالید داشتیم و این کاهش را هنوز داریم، اما سرعت شیب با اقدامات خوبی که در این دولت و با تلاش وزارت بهداشت شد، کمتر شده است. وی با استناد به آخرین آمار سازمان نظام پزشکی گفت: از ۷۶ هزار جمعیت مامایی کشور تنها ۱۰ درصد آنها پروانه مطب دارند؛ یعنی هفت‌هزارو ۷۱۲ پروانه فعال مامایی داریم. رئیس کل سازمان نظام پزشکی کشور خاطرنشان کرد: یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های تشویق به فرزندآوری، این است که دوران زایمان و بارداری به تجربه خوشایند و مطمئنی تبدیل شود؛ هرقدر این تجربه شیرین باشد، تکرار آن محتمل‌تر خواهد بود و جمعیت عظیم جامعه مامایی در ایجاد این تجربه خوشایند نقش مهمی دارند که باید به کار گرفته شوند و این واقعیت‌ها را باید مسئولان عزیز کشور بدانند. به گفته او جشن روز ماما باید یک جشن واقعی افزایش جمعیت سالم و قوی باشد و حتما باید به آینده امیدوار باشیم و موظفیم که به نسل جدید امید و نشاط بدهیم. پیش از این نیز رئیس دانشگاه علوم پزشکی کاشان گفته بود: اقدام فرهنگی برای فرزندآوری باید انجام شود، جهان با کمبود جمعیت مواجه است. اگر به بحث جوانی جمعیت توجه نشود، در سال‌های آینده با بحران نیروی کار مواجه می‌شویم. وی اظهار کرد: از مدرسه و خانواده و دانشگاه باید برای فرزندآوری تلاش کنند. اگر در این دهه موفق به ازدیاد فرزندآوری نشویم، در سال‌های آینده با مشکل مواجه می‌شویم. متأسفانه افرادی که درآمد دارند هم از فرزندآوری استقبال نمی‌کنند. سردمداران این تفکر کشورهای غربی هستند. باید فرهنگ اصیل و سبک زندگی ایرانی و اسلامی را تقویت کنیم. فرزندآوری و جوانی جمعیت به فرهنگ‌سازی و عزم جدی با مشارکت بخش‌های مختلف نیاز دارد.

جدول ۴۷۶۶ طراح: بیژن کورانی

افقی:

۱- شهری در استان کرمانشاه- خوش‌رفتاری ۲- یاقوت- پشک- آوازه‌خوان ۳- تکیه‌گاه- خوراکی شیرین از جوانه گندم و آرد- شتابنده ۴- بی‌همتا- کشاورز- فاقد جذابیت ۵- از واحدهای سنتی وزن- دربردارنده- هرگز نشود- موجب زبان و فساد ۶- موزون- از چهره‌های مهم ادب پایداری آمریکای لاتین ۷- پاک و پاکیزه- به دیدار بیمار رفتن- نوعی یخچال ۸- شیرینی خامه‌ای لوله‌شده- فهرست الفبایی آغاز کتاب- خوش‌اندام ۹- پیشوای آیین برهمایی- سامان‌بخشی- بیرون‌رفتن توپ از زمین فوتبال ۱۰- میوه تابستانی- گناهکار ۱۱- همسر مرد- پسر کاوه آهنگر- نان خردشده در آبگوشت- تکنیک ۱۲- نیروگاه شمال کشور- فرودآمدن- دوستی خالص ۱۳- هر یک از سلول‌های خونی جانوران- از ابزار آزمایشگاهی- گوشه‌ای در دستگاه شور ۱۴- شیرینی سنتی تبریز- رهبر سرخ‌جامگان- دیار رئیسعلی ۱۵- شایع‌ترین بیماری کبدی- فاقد نظم و قانون و قاعده

عمودی:

۱- یک دور از مسابقه والیبال- آشفته و پریشان- از بزرگ‌ترین ایلات کرد ۲- سی‌وششمین سوره قرآن- سرمربی آلمانی تیم فوتبال لیورپول ۳- گرفتگی زبان- حماقت- باقی‌گذاشتن ۴- تفکر- چاپلوسی- واحد اندازه‌گیری توان الکتریکی ۵- چوب خوشبو- بازدارنده- اهل نیست ۶- هراس‌انگیز- فیلمی ساخته مسعود کیمیایی- خدای ساختگی ۷- عدد- پست‌فطرتی- تازه به راه افتاده ۸- آلیاژی از مس و قلع- پشیمانی- پاک ۹- توده مردم عادی- بلوز تابستانی- افسرده باستان به اداره‌های حکومتی و دولتی می‌گفتند- قاضی ورزشی ۱۴- رمانی از جوجو مویز، نویسنده انگلیسی- ترک‌بند ۱۵- هنر ششم- کاشف اشعه ایکس- پاسخ مثبت

۱۰- ماه شاعرانه- خاخام- ترکیب شیمیایی آبدار ۱۱- خوشامدگویی- لاستیک رویی چرخ خودرو- روز گذشته ۱۲- خواندن و نوشتن نمی‌داند- طول معینی از زمان- دخالت‌کردن در کاری ۱۳- اشتباه- در ایران

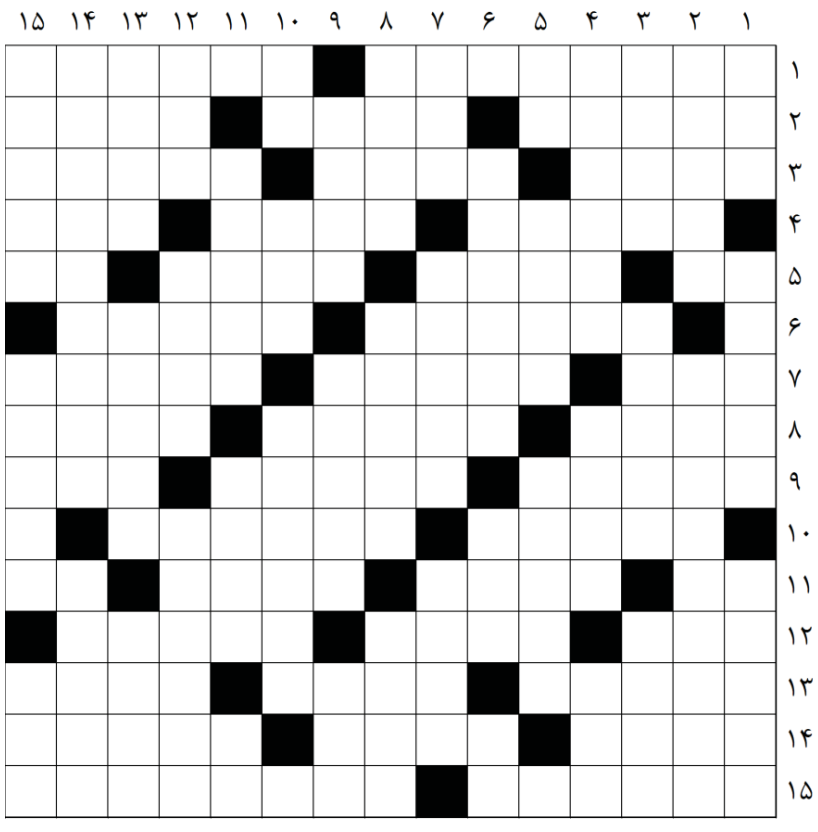

حل سودوکو ۳۷۶۱

۳	۲	۴	۵	۶	۹	۸	۷	۱
۵	۶	۷	۴	۸	۱	۳	۹	۲
۹	۸	۱	۳	۲	۷	۶	۵	۴
۱	۵	۲	۶	۷	۳	۴	۸	۹
۶	۳	۸	۹	۵	۴	۲	۱	۷
۴	۷	۹	۲	۱	۸	۵	۳	۶
۸	۴	۵	۷	۹	۶	۱	۲	۳
۲	۹	۶	۱	۳	۵	۷	۴	۸
۷	۱	۳	۸	۴	۲	۹	۶	۵

۹	۲	۴	۳	۷	۸	۶	۵	۱
۱	۳	۸	۶	۴	۵	۲	۷	۹
۵	۶	۷	۲	۱	۹	۴	۸	۳
۴	۵	۶	۹	۲	۱	۸	۳	۷
۲	۸	۱	۴	۳	۷	۹	۶	۵
۳	۷	۹	۸	۵	۶	۱	۴	۲
۷	۹	۵	۱	۸	۲	۳	۴	۶
۶	۴	۲	۵	۹	۳	۷	۱	۸
۸	۱	۳	۷	۶	۴	۵	۹	۲

حل جدول ۴۷۶۵

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	و	ض	غ	■	و	ا	گ	ن	ر	■	ت	ض	غ	ی	ف
۲	ک	ا	ن	ت	ی	ن	ر	■	ز	غ	ف	ر	ا	ن	ی
۳	■	ی	و	ز	■	ق	ی	م	ا	ق	■	ب	ی	ا	■
۴	ش	ع	ا	ر	■	ل	ا	ا	ق	ل	ل	ت	ق	ل	ا
۵	ا	ه	ن	ی	■	ا	ن	ه	■	س	م	ی	■	■	ه
۶	ه	■	■	ق	ر	ب	■	و	ا	ل	س	■	چ	ش	ن
۷	د	ل	ب	ا	ز	■	ت	ر	ب	ی	ت	■	ا	ر	ک
۸	■	م	ش	ت	م	ا	ل	■	ک	م	ا	ن	د	و	■
۹	پ	ا	ر	■	د	ه	ا	ت	ی	■	چ	و	ه	ر	ه
۱۰	م	ز	ه	■	ا	و	ن	د	■	د	ر	ا	■	■	م
۱۱	ا	■	■	ش	ر	ر	■	خ	ط	ه	■	ک	ن	ی	ز
۱۲	د	ی	م	ی	■	ا	ل	ی	ا	س	■	ش	و	ک	ه
۱۳	■	ا	چ	ل	■	ی	و	ن	ی	ت	■	و	ا	ت	■
۱۴	چ	غ	ر	ا	ف	■	ی	ا	ف	ا	س	ت	و	ن	ی
۱۵	د	ی	ا	ن	ت	■	ف	ر	ه	ن	ک	■	ر	ه	ا

سودوکو سخت ۳۷۶۲

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

			۵					
۴		۳		۱				۷
۷		۲		۹	۴			۶
۱		۴	۹			۷		
	۸						۹	
		۹			۷	۸		۳
۸			۴	۵		۳		۹
۲				۳		۵		۱
					۱			

سودوکو ساده ۳۷۶۲

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

۶	۴	۷					۱	
		۳	۲					۷
		۸			۹	۶		
۴	۸				۱			
		۲		۸		۱		
			۷				۸	۴
		۴	۳			۲		
۸					۷	۴		
	۲					۵	۹	۳